

FOC NOU

AL SERVEI DE CATALUNYA

REDACC O I ADMINISTRACI O : Carrer de Metz, 48

C. C. P. TOULOUSE 377.32

TOLOSA DEL LLENGUADOC

EDITORIAL

Els tres Camins

A LA PORTA mateixa del recobriment de la nostra llibertat i de les nostres llibertats, en encetar aquest mes de Desembre que tots esperem que senyalarà, amb la fi de l'any 1944, la de totes les tiranies que ens oïen encara, ens trobem, un cop passat aquest repla de coincidència general, amb tres camins oberts davant nostre i amb tres grups de caminants disposats a emprendre'ls, cada un d'ells el seu, no pas tots sols però, sino invitant peremptoriament els altres a seguir-los, perquè son camins pels quals ha d'anar-hi tothom o no hi anirà ningú.

El primer dona una gran volta de vuit anys i torna al punt de partida. Des d'allí hom pot reemprendre, per la carretera plana de la Constitució de 1931 i l'Estatut de Catalunya, el viatge brutalment interromput per l'aixecament dels militars, falangistes, requetés i monàrquics i, coneguts els trencacolls del passat, evitar-los en el futur.

El segon torna a mig camí; dona per bones les marrades i drecceres, els corriols de travessa, els pedregats i aiguamolls i ens convida a seguir pel paisatge accidentat i ple d'imprevist que obríren davant dels nostres ulls astorats la rebel·lió i la traïció; és un camí en el que tot es improvisa, els ponts hi son passeres i les carreteres corriols de cabres; per seguir-lo bé calia que darrera les mates uns saltejadors amb uniformes militars espanyols, alemanys i italians, amb barnús, amb camises blaves i amb boines vermelles ens obliguessin a fer ull viu i a posar els peus en plans. Per reemprendre'l caldria, ens agradi o no, el beneplacit dels espectadors d'enllà de les fronteres.

El tercer camí va de dret al desconegut i, com que ningú no hi ha estat, tothom pot pintar-lo com més li agradi; la inspiració hi ocupa el lloc de l'experiència i el desig el de la lògica i si en sortim mal parats haurem de dir que no ens ho pensàvem, demanarem i si cal exigirem que ningú no dubti de la nostra bona fe i millors intencions i, sabent com sabem que els pobles no moren si no volen morir, si no ens hem mort tornarem a començar i si no comencem nosaltres recomençaran els nostres fills i si mentrestant s'ha perdut el que amb tantes penes i treballs ens havíem ben guanyat, dirèm « tant pis », perquè hem viscut sis anys a França.

El primer d'aquests tres camins és, potser monoton; segueix un traçat discutit i rediscutit els anys 1931 i 1932. Si hom l'hagués vigilat dia i nit, si hom l'hagués conservat net i millorat en els revolts perillosos, s'haurien evitat emboscades, accidents i esllavissades i seríem ja molt lluny del punt de partida.

El segon nasqué l'any 1936, precisament d'aquelles malvestats, i a causa d'elles calgué trencar per camps a través i som en som des de l'any 1939: a l'exili, a la preso, al camp de tir, passant pel camp de concentració i els Grups de T. E.

El tercer dels tres camins és també una conseqüència dels mateixos trencacolls. Per bé que no hagi aparegut a la vista fins ara, s'en prefigurava ja com un miratge des del 1939. No continuà res; no té traçat ni pla; no es proposa d'esmenar res en concret. És l'expressió d'un vague desig de canvi de feia. És un crit espontani, estranyament semblant al protocolari de la proclamació d'un nou rei: « el rei ha mort, visca el rei »; naturalment, un altre rei. I diu: « La Constitució és morta, visca la Constitució »; naturalment, una altra Constitució.

Pero, és que la Constitució del 1931 és morta? És que portava en el seu si el germen de la seva pròpia fi, de la seva pròpia mort? És, potser constitucionalment que Franco va assassinar-la? I encara, és que va assassinar-la realment? No, Franco no podia assassinar-la ni derogar-la perquè no tenia poder real ni legal per fer una cosa a l'altra encata que ell i d'altres ho creguessin. Només tenia poder de fet i amb aquesta força il·legal no podia altra cosa que suspendre-la. Si és així, com és, la Constitució del 1931, amb totes les seves realitzacions, Estatut de Catalunya, tots els seus desenvolupaments, Estatuts d'Euskadi i Galícia, i totes les seves possibilitats, és tan viva com el 18 de Juliol del 1936. Quan Franco caurà, la Constitució desmaiada, automàticament es revindrà. Podria restar allitada encara per un curt temps per a agençar-li el restabliment triomfal; pero no caldrà pas ressucitar-la perquè no era pas morta. Considerar-li i voler fer-ne una de nova o bé, seguint el segon camí, voler ressucitar les mesures d'urgència i d'emergència preses durant la guerra per fer-hi un vestit de fantasia, és molt trist de dir-ho, pero és com donar bel·ligerència i autoritat a Franco, tenir per bo el seu gest de traïdoria i acceptar la seva col·laboració per a anar a un canvi i Franco, per a nosaltres, en el més favorable dels casos, podria haver estat una malaltia greu, pero no serà mai un pretext ni molt menys un ajut.

Un telegrama del President IRLA

A la nostra Redaccio ha estat rebut el següent telegrama: « Ben agrait a la vostra cordialitat. Sa utacions. Sento vivament no poder-me deturar a Tolosa i dir als catalans tota la meua afeció per la seva adhesió a Catalunya i als nostres ideals. Volguen saludar a tots ben cordialment de part meua, preguntant que en aquestes hores plenes de responsabilitat per al nostre esdevenir restin tots units, única manera

de treballar eficaçment per Catalunya i la República. Sa utacions. — Josep IRLA. »

A mes, aquest mati ha passat per Tolosa el President Irla, acompanyat del Sr Josep Terradellas, els quals han estat saludats per diversos amics nostres i una representació de « Foc Nou ».

Intervius de « FOC NOU »

CALDRA TORNAR A LLUITAR PER A RECONQUERIR el perdut i no hi ha victòria sense unió. És l'hora d'una veritab'e SOLIDARITAT CATALANA - ens diu el diputat a Corts i il·lustre periodista **CLAUDI AMETLLA**

Claudi Ametlla, diputat a les Corts de la República en representació d'aquelles terres gironines que tant estima, és un vell periodista català que va començar les seves luites periodístiques a la redaccio del glorios « Poble Català ». Després continuà escrivint en diaris i revistes catalanes i més tard s'especialitzà en el gran periodisme formatiu d'Agència fundant i dirigint a Barcelona aquella Agència Fabra successora de l'Havas a la nostra terra.

Que ens perdoni el nostre amic. Quan hem dit que és un « vell periodista » no hem volgut ferir la seva coqueteria carregant-li una peruca argentada, de vençable. Hem volgut dir que és de la vella guàrdia, que porta trenta anys de periodisme actiu i que, en conseqüència, ha adquirit un prestigi i una categoria política dins l'òrbita del catalanisme pur on ell ha desenvolupat sempre les seves activitats.

Per això hem volgut interviuar-lo per als lectors del nostre setmanari convençuts que les seves manifestacions poden ésser guia i luminosa i consell assenyat en uns moments en que cal aclarir horitzons boirosos i marcar els bons camins...

— Quina ha d'ésser, al vostre entendre, la posició dels catalans exiliats de cara a l'esdevenidor polític de Catalunya? — hem preguntat al senyor Ametlla.

— La preocupació màxima dels catalans exiliats — ens diu — ha d'ésser la restauració de Catalunya damunt la base de les institucions pròpies i dins d'un règim de llibertat i Democràcia avui per avui encarnats pel President Josep Irla, la legitimitat del qual tots hem d'acceptar. Aquesta restauració serà difícil i penosa, segurament lenta, tanta és la destrucció operada del Juliol de 1936 enca i Tantmateix ella és la missió ineludible de la nostra generació, el seu deure i la

seva penitència. Nova Renaixença, no res menys, caldrà, per a realitzar-la, un esforç estrènu un ànim impavida i aquella fé que transporta les muntanyes.

Des d'ací no podem fer altra cosa que preparar l'esperit per a aquesta magna empresa, donar-ne la consigna als catalans de bona voluntat, propiciar-ne el clima favorable. Car no soc partidari de

par-nos a actes espectaculars i propagandes sorolloses. Som en terra amaga, pero estrangera, de l'hospitalitat de la qual no d'vem abusar. Ha estat certament necessari de reagrupar els partits i reprendre contactes. A meu entendre les nostres activitats polítiques no han de passar d'això. Si ja se que s'ha produït aquell caòtic moviment que cercant l'unió ens ha desunit encara més i que ha calgut actuar per tal que la perturbació no fes més estralls en el si de s partits. Així i tot, allò que en aquest sentit sigui contenció i reserva, te les meves simpaties. I no sols per aquella raó d'agraïment i cortesia de que acabo de parlar, ans encara per creure que és a Catalunya, i només que a Catalunya, on hem de fer política, car allí hi ha la majoria de catalans, l'opinió, en fi, que mana i decideix. Ací no hi ha mes que els directors, no sabem fins a quin punt seguits o repudiats, estimats o des-

« Com veieu l'esdevenidor de Catalunya? » — preguntem. — En Claudi Ametlla ens contesta: Segueix pag. 2

REPORTAGES DE FOC NOU

INTERMEZZO PARISENC

per Domènec de BELLMUNT

EL CAUDILLO FA DECLARACIONS

... i es inútil que risquin com que rasquin; mentre hi haurà Pi-rencus, la frontera serà Franco-espanyola.

Paris, desembre. Tornar a París després de cinc anys d'absència per aquell que hi ha passat el millor de la seva vida havia d'ésser, forçosament, una cosa emocionant. L'ocupació alemanya havia ofegat la capital sota l'avalancha militar nazi i l'ànima de París que té clauers de llibertat, flames d'intel-

ligència i exquisideses d'Art, romànic, amagada a les velles catacumbes de Lutetia o a les entranyes de la serrallada montmartrina, als peus del Sagrat Cor. Els parisencs veien desfilar l'aparell militar de l'ocupant amb una mirada greu que dissimulava difícilment llur ràbia i llur protesta. No crea únicament els Boulevards profanats, els palaus profanats, la ciutat tota enllotada sota la bota alemanya; era l'ombra de la Gestapo tacant els murs més augustes de la ciutat, era la humiliació permanent i la menaça traïdora contra el patriotisme francès; era el record de la silueta grotesca de Hitler, en actitud napoleònica, sota l'arc sagrat de l'Estrella.

Hem trobat un París que no és encara el París d'altres temps, però que ja comença d'assemblar-s hi. Els impactes a les façanes dels edificis on hi hagué combats durant els dies de l'alliberació recorden al viatger la recent epopeia. Les inscripcions i els rams de flors a nombrosos ingressos de la ciutat on moriren patriotes son testimonis emocionants de l'ocupació. A la nit París roman encara a les fosques i els restaurants resten tancats tres dies per setmana. Pero els parisencs somriuen.

Nord-Amèrica hi triomfa. Els boulevards, els Camps Elisis, la rue Rivoli, estan plens de soldats americans. Els cotxes militars aliats omplen en els vials; les vitrines ostenten anuncis en anglès. Es respira fúria de Lucky i de Camel, es venen « Welcomes » per tot arreu, l'espai s'omplena de veus guturals que llenca « yes », « good bye » i « thank you » entre rialles juveniles...

Segueix pag. 3

PROBLEMES I SOLUCIONS

L'experiència belga

per Joan Alvarez de Lara

La crisi política que s'ha produït a Belgica ha retingut l'atenció de l'opinió pública i de les cançons dels seus governs aliats...

Qui és homes d'Estat belgues, que per no solmetre's a l'ocupació nazi s'excitaren a Londres el Sr. Eden a fer una manifestació a la Cambra dels comuns d'importància transcendental...

Al totalitarisme nazi que segons Hitler havia de perdurar per sempre en tota Europa, les nacions aliades, per la curia de l'Atlàntic, hi oposaren el dret dels pobles a decidir-se per ells mateixos...

Hom comprèn que després d'una ocupació alienígena de tanta durada, en la qual tots els drets del ciutadà estaven suspesos, i els drets de l'home esgarriats, la generació de joves que han arribat a l'edat de raó sota aquest règim, és difícil de no reaccionar d'alguna manera...

anyades difícils que han passat, un nou prestigi els aureola. La seva experiència té un valor inestimable, per a reprendre a direcció de l'Estat...

Cal donar-se compte de la tasca gegantina que escau als governs que succeïren a l'administració nazi. Tan sols en l'ordre de finances, per a contrarestar l'inflicció, ja caldria una suma amb el sol propòsit d'arruïnar els països ocupats o controlats pel Reich...

Altra qüestió política i d'altres ordes financeris es produïren a Europa en aquests moments. Cal observar-los i aprofitar-ne les seves lliçons, doncs en un avenir que espereu proper, problemes molt semblants es plantejaran a casa nostra...

Diem a casa nostra: « l'experiència és la mare de la ciència ». Una vegada més, no ho oblidem.

INTERMEZZO PARISENC

(continuació)

La vida és cara. Per menjar decentment en un restaurant modest, categoria C, heu de comptar cent francs com una molla. Si no us contenteu de cervesa i us deixeu temptar pel vi, la nota puja al doble de seguida...

Les dames parisenses segueixen fient bonic com abans de la guerra. Amb quatre drapets es fan un abric tot elegant i amb un tros de roca-dor es guarneixen un turban que queda bé. Observareu que han creat, prop d'un pam, il·lusio artística produïda per la reducció de grasses i pels talons de fusta d'aquestes sabates muntades al primer pis que ara s'estilen.

Molts cabarets funcionen i en els més escollits de Montmartre i Montparnasse s'hi balla alegrement. El xampany, però, hi sol ésser obligat i el preu de l'escumós no baixa mai de 600 francs la unitat. Els que hi solen anar no miren prim i paguen el plaer nocturn a preus inversament proporcionals.

Es fuma tabac anglès i americà, a totes hores. Els parisencs enyoren les « gauloises » i us ofereixen tres paquets de tabac ros contra dos de cigarretes nacionals. Treure un paquet blau de cigarretes indígenes, fa ja més efecte que luir damunt la taula un paquet de Chesterfield. L'avis « smoking prohibited » que trobareu profusament al Metro o sales d'esperada és fàcil d'observar per a molts fumadors en plena crisi de tabac.

El cinema americà bat tots els records, Paris aspira amb candeletes

la projecció del « Dictador » de Charlot promesa per al mes entrant i mentestrant fa cua cada nit davant del Colisé per veure « La batalla de l'or » (versió sonora de la famosa pel·lícula de Chaplin feta fa disset anys). De l'Opera a la Magdalena, els Boulevards estan plens cada nit de camions militars que semblen disposats per a una ofensiva. Potser n'hi han tres cents i esperen la sortida dels « tommy's » que emplen els cinemes que els són destinats, per a portar-los a llurs casernes. A mitja nit una remor de motors, una orgia de fars, i una gran cridoria de « very good », « good night » i « very amising » ataca les tenebres i el silenci parisenc.

El teatre torna a tenir la intensa i espiritual vida de sempre. La gran vedette dramàtica de la temporada és Maria Casares, primera actriu al teatre dels Mathurins. El París selecte va cada nit a aplaudir aquesta gran tràgica espanyola que parla el francès sense accent i que tothom sap ésser la filla de l'ex-president del Consell senyor Casares Quiroga. La comèdia de moda en aquests moments és « Les provinciales » de Tourgueneff. on Maria Casares, esdevinguda l'esposa d'un funcionari gris de provincies, coqueteja elegantment amb un ricatxo vulgar i influent que pot portar el seu marit a la capital.

Fa deu dies seguits que plou. L'asfalt brilla amb llusors de xarol i a la nit els focus dels cotxes militars descubren níquies cortines de pluja a contraluz. Els « Metros » van abarroats, els hotels són plens, els restorants molt cars, les « gauloises » introbables... però París és París i, de moment, nomes n'hi ha un al món el París de l'art i de l'amor, el París lliure i glorios d'abans on es pot cantar la Marseellesa, practicar la democràcia i victorejar la llibertat sense riscar la vida ni exposar-se a la mort lenta del Camp de concentració.

Una declaració interessant

Editat pel Front Nacional de Catalunya, ha estat repartida profusament a Tolosa una declaració del Consell Nacional de Catalunya, a Londres. El document és abundant i no el podem reproduir íntegrament, però, en resum, el següent interessant paràgraf:

Cremem que ha arribat l'hora d'una profunda transformació de l'Espanya; i els catalans ajudarem amb entusiasme als estadistes d'ample visió que vulguin i sàpiguen crear la nova Hispania. En ella la unitat orgànica de les diverses nacionalitats ha de trobar la seva expressió en una comunitat fonamentada en la independència de cadascuna d'elles i la interdependència de totes; cadascuna ha de poder regir lliurement la seva vida pròpia i totes juntes resoldre en comú. Es una solució que els catalans sentim profundament; però que també està d'acord amb els principis d'organització política de l'hora actual. Haver estat la Confederació una forma medieval de relació entre països afins ideada per catalans i essent català un dels més sòlids teòrics de la federació com a sistema polític contemporani, podem atorgar que la corrent que ha estat acceptada pels grans pobles com la Comunitat de Nacions Britàniques, els Estats Units d'Amèrica i la U.R.S.S., correspon al pensament català i a la forma de solució catalana del més cru dels problemes peninsulars. Voldríem que la democràcia espanyola, conscient del sentit i de la transcendència del moment, no veés amb recel la nostra franca i lliure actitud que comprengui el que té d'obertura i positivitat, de fonda i de prometedora. L'arxat unitarisme de procedència aliada i que tant pertorbacions ha portat a les nacionalitats de l'Estat Espanyol, constitueix també una amenaça per a la mateixa Castella. El Poble castellà, seua condemnat a viure constantment sota una dictadura si hom vol mantenir l'unitarisme, puix sols amb la força podria ésser dominat les nacionalitats peninsulars. La causa de la Democràcia a Espanya, va inseparablement lligada a la de les llibertats nacionals. El concepte realment liberal i democràtic que no podrà deixar d'imposar-se quan les relacions entre els homes i els pobles es fonamenten de veritat amb principis de dret i no amb abusos de poder és l'únic que pot resoldre els problemes hispànics i promoure un ideal comú de reconstrucció. La nostra actitud és cordial, responsable i constructiva. La nostra mà està estesa envers els demòcrates espanyols i esperem la seva, per a empenyir junts el camí de retorn a les nostres llibertats recobrades.

Partit Republicà Federal

El Comitè Departamental del Partit Republicà Federal dels Pir. Or. ha publicat un extens manifest que el Sr. Francesc Corbella té la gentilesa d'enviar-nos i del qual n'extreiem els següents paràgrafs:

Llitzades ja les cadenes que subjectaven al domini teutonic a la immensa majoria d'Estat europeu, lliberada gairebé totalment la França del seu obstinat enemic; disoltes en aquest Departament les Companys de Treballadors formades amb els nostres compatriotes reintegrats els espanyols residents a França en aquells drets ciutadans que a l'estranger, es poden racionalment exercitar, sota aquesta aurora de llibertat, s'ha constituït a Perpinyà aquest Comitè, el qual, al llençar el seu primer manifest a l'opinió pública espanyola, no pot fer menys que expressar el seu reconeixement al Comitè Francès de Lliberació i al Sr. Prefecte d'aquest Departament, per haver elevat a tots els espanyols residents ací a la honrosa condició de ciutadans. I aquest primer gest de l'organisme que dirigeix aquest Departament, mereix la nostra més sincera aprovació, perquè els federal som, primer que tot, fervents defensors de la Llibertat.

« Som tan respectuosos amb els drets de les colectivitats historico-político-socials, que per damunt de les influències que puguin determinar en elles mateixes els elements naturals (ètnics, lingüístics, geogràfics, etc...) hi posem el lliure consentiment dels ciutadans a formar els municipis, el dels municipis a formar les regions o nacions; el de les regions o nacions a formar l'Estat Federal, i el d'aquests Estats Federals a formar la Magna Civitas; entre nacions d'origen lingüístic i étnic, entre continents, i a ser possible, per l'eficàcia del pacte, del lliure consentiment — nascut dels ciutadans al constituir els municipis i continuat per altres organismes collectius superiors a aquest — aspirarem a la Federació de tot el món, tan en l'ordre polític com en l'ordre economic-social.

Exposa després a grans línies un esboc del seu programa basat en les idees propugnades per Pi i Margall en 22 de Juny del 1894, època en la qual el proletariat espanyol treballava de sol a sol amb una retribució irrisòria, i acaba dient:

« Anem a continuar la Historia d'Espanya, amb la seguretat de que la rao s'obrirà camí. »

En el número vinent, FOC NOU publicará unes interessantíssimes declaracions de JOSEP TERRADELLES, sobre la unitat dels Partits catalans.

CLAUDI AMETLLA

(Continuació)

Una part de l'esdevinidor de Catalunya, com passa amb el de tots els pobles, està per damunt del poder dels seus fills. Hi ha fatalitats històriques, geogràfiques, polítiques, econòmiques, que una nació no pot superar i no son poques les que graviten damunt de la nostra. N'hi ha, però, una altra part que podem forjar nosaltres mateixos. La solució europea i espanyola de la pau, afectarà segurament el nostre futur, i dubto que en aquest pla ens sigui possible una intervenció per a canviar-ne la decissió. Però restarà sempre un marge, ample, dins el qual els catalans prepararan els mateixos llurs drets. Aducc aquells que ens hauran imposat els altres, pot ésser millorat per una acció intel·ligent i eficaç.

Llitzant-me, nomenes, a aquesta part d'esdevinidor que, de teulades en aval, escau a la nostra obra crec que el nostre demà podria ésser fatiguer, si el sabéssim preparar tots units, amb fe patriòtica, esperit d'esmena, propòsit de treballar i programes possibles. Per tant, refent la unitat que la guerra trenca i bandeant tots els mites, enteiecs i concepcions mirifiques i faes que aquell gran desastre creà que perduren com coses vivants en no pocs compatriotes, encara no desinxicats. Aquest món de fantasmes, construcció febril de la malaltia, ha de desaparèixer, per a donar lloc al món real i normal, que correspon a la salut recobrada.

En la nostra historia política contemporània trobe un fet ingent que en aquest moment neuràgic ens pot servir de guia: la Solidaritat catalana, moviment febril de germanor entorn de la Pàtria en perill. El permeté l'era de realitzacions que fou després la Mancomunitat, amb el seu miracle d'improvisar, del no res, un ricatx assaig d'Estat Català i ambdós esdeviniments, per aquesta maravellosa concatenació de la vida, possibilitaren la Generalitat, que representava l'incorporació gairebé total del poble català a l'institució rectora, incorporació que no fou mes que patricia en aquella primerenca realització patriòtica. Fer sorgir una nova Solidaritat, produir el gran apegement en el qual morin tant matestrugues deixables de la tremenda baralla i derivar-ne la força constructiva que restauri Catalunya heus-ací l'obra que podria preparar l'esdevinidor fatiguer de que acaba de parlar. La tercera Generalitat (jo sempre he trobat escament aquest nom) seria el resultat d'aquesta gran empresa.

Quinés seran, preguntem encara al nostre interlocutor, les tasques més importants en l'hora de la reconstrucció de la Pàtria? — Podem tornar a Catalunya amb un règim autonomic més ample que l'Estatut, amb la vigència estricta d'aquesta Carta, o amb una situació política inferior a aquestes dues. Com que jo no crec en la loteria, parlaré solament dels dos casos darrers.

En el primer d'ells, la tasca a realitzar, ja indicada en la resposta anterior, és un gran programa de treball acomplert en l'unió, la convivència i l'entesa dels catalans. Restaurar, resuscitar, organitzar, administrar, crear... una llarga feina de la qual ni l'index pot ésser esorit ací. Car tot ha estat destruït pel despotisme franquista. Voldria dir, però, que els que portin a terme aquesta feina cal que siguin políticament capacitats i preparats. Si tornen a encarregar-s'en els ideòlegs d'ateneus de barriada, i altres primaris dels que en cap sector català no manquen, riscuem de desembocar de nou a la catástrofe. I no és pas que em faci por les innovacions que es témp comptorin, per audacoses que siguin, si son proposades per homes de seny i realitzades dins de mon del possible. El que em fa por és que Catalunya no torni a ésser sacrificada a somnis maravellosos i irreals, com els que, amb horros encara més condemnables, ens serví aquella revolució que havia de sorprendre el món. Ja que els deus elements volen tornar-nos-la aquesta Catalunya nostra, fem la prometença de no perdre-la mai més, car perduda ella, som perduts nosaltres mateixos. I ací, en dir Catalunya vull referir-me especialment a la seva puixança material, que engendra totes les altres puixances, cap de les quals no existiria sense aquella. La riquesa de Catalunya es condició indispensable de l'esperitualitat, civilització i benestar dels catalans. Que no ho oblidin els nous redemptors.

En l'altre cas, la feina a fer exigeix encara més imperiosament

aquella unió, o millor, la Solidaritat de que suara parlava. Caldria tornar a lluitar per a reconquerir el perdut i no hi hauria victòria sense unió ni derrota amb unió. Ningú no podria oposar-se al que vulguin tots els catalans. La tasca s'ha de convencer tothom de la necessitat d'aquesta germanor, tasca no pas fàcil, ho reconec, després del rossec d'odis que ens hauran deixat els vuit anys miserables. A ella s'hauran d'esmerçar generosament els millors, tots aquells que, per damunt de la inconcebible discòrdia, hi posin la Pàtria. Confíem que els ensenyaments d'aquests temps infinitament tristos faran que, uns i altres, copcin la suprema veritat.

Ara preguntem al senyor Ametlla si creu convenient la formació, en l'exili, d'un bloc de forces democràtiques catalanes. I heus-ací el seu parer:

— Explicitament aquesta pregunta està també contestada amb el que he dit. La meua ambició va encara més enllà: no un bloc restringit, sino una veritable Solidaritat voldria veure constituïda. Ara que jo no crec que ací pugui fer-se mes que preparar aquesta realització, es alfa baix on deura acomplir-se, si l'opinió ho vol. El que cal fer ací és, amb acostaments entre els directores, propagar-ne la necessitat i posar les primeres bases de la coincidència. Cal suposar que el país, un cop hi estem reintegrats, acceptarà amb entusiasme aquesta idea patriòtica.

I ara deixeu-me dir una cosa poc o molt relacionada amb aquest tema: he trobat molts compatriotes, sobretot joves, que en el desolador que la guerra portà als esperits, s'afiliaren a partits de l'ideologia dels quals es troban avui separats. Que esperen per a sortir-s'en i entrar en altres mes d'acord amb llur sentiment d'avui? I aquestes persones engrimentats en grups que arborin idearis sense cura en el món ni esdevinidor possible, per que no es decideixen a disoldre's o canviar-ne el pensament per un altre més actual i més conforme amb l'esperit del temps? La nostra política guanyaria en claretat i adhuc en serietat; perdria sobretot un dels seus grans vicis: la confusió. Aquest retorn de cadascú al seu veritable lloc es un punt principal de tot programa català. Cal que ens definim i ens entenguem, sobretot si som cridats a una obra conjunta.

Hem acabat demanant a un mestre de periodistes que li sembla Foc Nou.

I el veterà periodista català ens respon:

— El trobo interessant i sobre tot orientat vers l'unitat democràtica, la qual cosa em plau molt. El seu nom es un veritable programa i « Foc Nou », bell « slogan », de la nostra llengua, plé de sentit, és a dir, renovació, transformació, rectificació. Una veritable promesa d'allo més oportuna en aquests moments. Preneu cura, els que l'escriviu, d'ésser fidels al nom. La comuna salvació sols sera possible amb un foc nou, o sigui un canviament profund. Que el Foc Nou que encenem cada setmana faci una flama nova, una calor nova i una llum nova. No transigiu amb el caduc i el fracassat; no resuscitem records que son i cal que siguin ben morts; no us deixeu enlluernar per la gloriola de fets que no tingueren gloria veritable. Investiu centre tot allo que no té altre rao d'existir sino perquè existia ahir, aquest ahir caotí i sinistre, en el qual fou engendrada la catástrofe. Foc nou, foc nou!

DEL « RUBAN BLEU » a la cursa de guerra

Comuniquen de Londres que els dos més grans transatlàntics aliats, el Queen-Mary i el Queen-Elizabeth, de 81.000 i 85.000 tones respectivament, han transportat en el curs d'un any que acaba el 31 de juliol darrer, un total de 320.500 soldats. En el curs d'un dels seus viatges el Queen-Elizabeth distància un grup de 50 submarins alemanys que el seguien. Per altra banda el Queen-Mary ha estat a punt de perdre's en el curs d'una violenta tempesta. Aquests dos paquets es desplacen més ràpidament que la més ràpida de les torpilles alemanyes i estan potentment armats. Poden transportar 30.000 homes a cada viatge.

Els cocodrils bessons

Al front de Lombardia, una nova bomba antitanc és el terror dels blindats alemanys. Els « cocodrils » son unes bombes incendiàries que els avions lleuen des de molt poca altura; aquests projectils ho destrueixen tot en un radi de 150 metres. Els « cocodrils » son unes bombes bessones disposades de manera que si l'una no explota, l'altre esclata automàticament.

NOTICIAARI

El nostre problema i els Aliats

per RAFAEL TASIS

HA MORT MATEU LLADO I FIGUERES

Ens arriba la notícia de la mort de Mateu Llado i Figueres, germà del nostre volgut amic i col·laborador Josep M. El difunt era ben conegut a Barcelona en els medis esportius i periodístics per haver estat redactor de *La Hamba* i del *XVI*, Mort el dia 27 d'octubre a l'edat de 28 anys. Al nostre benivolunt amic Josep M. Llado Figueres, el nostre més sentit condol.

NOVA PUBLICACIÓ

Hem rebut el primer número de *Democràcia Espanyola*, publicació editada a Bayona i que està al servei de la Junta Espanyola de Lliberació. El periòdic està molt ben editat i redactat. El desitgem molts èxits i un bon èxit.

ALS PROFESSORS I FUNCIONARIS DEL DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT

Per mor de facilitar la formació d'un consell de les institucions de cultura de la Generalitat de Catalunya en vistes de les gestions que en el seu dia calgui fer per a la restauració de les dites institucions i defensa dels drets d'aquest personal, actualment en bona part en exili a França, hem pregat als professors tècnics, administratius i subalterns de l'Universitat autònoma de Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Biblioteca de Catalunya i Biblioteques populars, Escoles Normals, Instituts Escoles, Escoles tècniques i Escoles primàries, i totes les altres escoles sostingudes o subvencionades per la Generalitat que es trobin actualment a França, que trametin una nota amb indicació de llurs noms i cognoms, institució a la qual prestaven servei, denominació dels càrrecs respectius, retribuïdo al darrer presupost, data del nomenament i adreça actual, al doctor J. M. Boixido, 8, rue de la Trinité, Toulouse, Haute-Garonne.

COMITÈ FRANÇA ESPANYA

Al saló Reig de la Cambra de Comerç, ha estat celebrada la sessió constitutiva del Comitè France-Espagne, sota la presidència de l'escriptor hispanista i il·lustre poeta, M. Jean Casou, el qual definí les finalitats polítiques, econòmiques, socials i culturals de l'esmentat Comitè.

Es decidí entre altres acords d'emprendre una acció pública contra els autòcrates que lluraven a Franco el President Companys, així com els ministres Peiro, Lluçanega i tant d'altres.

COMITÈ D'AJUDA ALS ESPANYOLS

El Comitè d'ajuda als Espanyols comunica a tots els pares de nens menors de 14 anys, que a partir del dia 4 de desembre han quedat obertes les inscripcions per als « Colis de Nadal ». Les inscripcions es poden efectuar de 10 a 12 del matí i de 3 a 6 de la tarda en el local del Comitè, 4, rue Belfort.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA (Landes)

Es prega a tots els militants d'E. R. C. del departament de Landes, que procurin posar-se en contacte amb el Sr. Josep Roig, a Lue (Landes), per tal de canviar impressions i fer els treballs preparatoris per a organitzar el Partit a l'esmentat departament.

Per la Federació de Tarragona: F. ROUSTE.

ACLARIMENT

Per evitar tot confusió, el Comitè Departamental d'E. R. C. de l'Alt Garona, carrer de Metz, n. 48, fa públic que Esquerra Republicana de Catalunya no ha convocat ni celebrat cap reunió, com ho podria deixar entendre una convocatòria apareguda a « El Patriota ».

Fem avinent als nostres afiliats, que tota convocatòria oficial d'E. R. C. serà publicada per « FOC NOU » i confirmada per l'òrgan del Partit « La Humanitat ».

ACTE D'ESQUERRA A SANT NAZARI DE LODEREY (Hérault)

El passat dijous dia 30 de Novembre tingué lloc a Sant Nazari de Loderey un acte organitzat pels elements d'Esquerra Republicana de Catalunya d'aquesta població.

Hi assistiren tots els exiliats residents a Sant Nazari i una nombrosa representació francesa davant de la qual es destacava la presència de M. i

Mme. Lalsac i de M. Lognos, els dos darrers President i membre del Consell de Lliberació de Sant Nazari, respectivament.

Obert l'acte pel President Sr. Josep Perales, foren pronunciat interessants parlaments pels Srs. Josep Solans i Hilari Salvado, del Comitè de Beziers, que rebieren l'entusiasta aprovació de la nombrosa assistència. L'acte acabà enmig del més fervent entusiasme després d'unes cordials frases dels membres del Comitè de Lliberació adreçades als exiliats republicans i als postulats d'E. R. C., definits en els curs de la reunió.

CESSENON (Hérault)

Organitzat pels elements d'E. R. C. de la C. N. T. i U. G. T. de Cessenon, tingué lloc el passat dissabte dia 25, un acte d'informació i propaganda al qual assistí també una representació del Partit Socialista Francès.

Ocupà la Presidència el company Joan Rallo. El company Rodriguez del Comitè C. N. T. - U. G. T. adreçà uns breus mots a l'assemblea. A continuació els Srs. Josep Solans i Hilari Salvado, del Comitè Local d'Esquerra Republicana de Beziers, pronunciaren interessants parlaments que foren molt ben acollits pels assistents. A l'acabar, el representant del Partit Socialista Francès pronuncià un bell parlament de simpatia adreçat als exiliats; feu constar la solidaritat del seu partit vers les aspiracions justes dels republicans manifestades al curs de la reunió i feu vot del prompte restabliment de la República espanyola i de les institucions autonòmiques.

L'acte, que fou un veritable èxit, s'acabà enmig de l'entusiasme dels assistents.

A BRAM (Aude)

Organitzat pel Comitè de Relacions de Forces Democràtiques Espanyols de la localitat de Bram i Comarca, tingué lloc el dia 5 de Novembre darrer un acte d'unió antifeixista, al que hi assistiren representants de tots els Partits i Organitzacions, així com distingides autoritats franceses entre les quals l'alcalde de Bram i altres membres del Consell municipal, M. Charbonnier, capità de les F. F. I. i altres.

Al matí s'anà a depositar unes gerbes de flors amb llacades catalanes i espanyoles al cementiri dels compatriotes morts durant el seu estaj al camp de concentració de Bram. El Coronel Bosch hi pronuncià unes sentides paraules de record.

A la tarda es celebrà el miting en el qual hi parlaren els companys Joan Martín pel P.S.O.E., Antoni Carreiras per la U. G. T., Angel Oliven, per la C. N. T., i Adolf Puigades per E.R.C. Tots ells manifestaren els seus anhels d'unió i de llialltat per tal d'anar al restabliment de la República i dels Estats.

L'acte s'acabà a les cinc de la tarda amb un sentit homenatge al President Companys i a tots els que com ell han calgut en la defensa dels ideals de República i Llibertat. El Coronel Bosch, que presidia l'acte, el donà per acabat enmig d'un gran entusiasme de tots els assistents, que donaren prova de la més alta disciplina republicana i antifeixista.

A NERAC

La majoria dels antifeixistes espanyols residents a Nerac i el seu Cantó, adherits a la Junta Espanyola de Lliberació, han decidit constituir un Comitè cantonal en la forma següent:

President: Valentí Vintro, pels republicans; secretari: Vicent de Vilanova, per la U. G. T.; vice-secretari: Rafael Sanjuan, pel Moviment Llibertari; vocals: Sebastià Mendivil, pel Partit Socialista, i Carles Torba, per la C. N. T.

Aquest Comitè, d'acord amb el que ja actuava a Agen, organitzà un miting d'informació que tingué lloc a la sala de festes del Castell d'Enric IV, el diumenge dia 26 de Novembre. Parlaren els Srs. Nogareda, republicà, Andreu Pardo, confederal, i Mitno, diputat socialista. Fuetgeren enèrgeticament els pactes i aliances antinaturals i la passió que tenen certes persones per a jugar a soldats, un xic apartats dels camps de batalla. La concurrència extraordinàriament nombrosa, els aplaudí a tots amb entusiasme.

Al dia següent, el sudit Comitè anà a presentar als seus respectes al Comitè local del *Moviment de Resist.*

lance Française que celebrava sessió, havent estat cordialment acollits i demostrant tots els seus membres que coneixien perfectament la situació d'Espanya. Foren aclamats amablement, expressant-los l'ur desig de que la normalitat imperi ben aviat a la nostra Patria.

MITING D'AFIRMACIÓ REPUBLICANA A AGDE

A l'arribada local del cinema Variétés d'Agde, amb un ple inoponible, es celebrà el passat diumenge dia 3 el miting anual del Comitè de Relacions de les Forces Democràtiques Espanyols.

Presidí el company Viladoms, del Comitè local. A més dels oradors ocuparen la presidència M. Georges Ranguier, del Partit Socialista Francès, membre del Comitè de Lliberació d'Agde, i M. Delmas, de la « Jeunesse Communiste » d'Agde.

Ramon Oriol, per la C.N.T., afirmà que aquesta Sindraca està al costat de les forces democràtiques com hi estava durant tota la nostra guerra i que sojament aquestes poden donar satisfacció als antifeixistes i republicans.

Robert Montero, per la U.G.T., manifestà les aspiracions que senten els treballadors per tal de veure constituir una república avançada i justa.

J. Rodriguez Papasit, d'Esquerra Republicana de Catalunya, feu un magnífic parlament ple de substància i de vigor. La manca d'espai ens impedeix fer un resum complet del seu discurs, ens limitem a donar els passatges més importants. Recordà el camp dels catalans d'Agde i digué que Agde havia vist què eren aquells republicans que la propaganda franquista havia presentat com indistingibles. Les pintures, les escultures i els ferros forjats del Museu i de l'Alcalde se'ls gelien per sempre més al valor i la cultura d'uns homes, exiliats per l'ideal. Establí un paral·lel entre la tragèdia nostra i la francesa.

Parlà a continuació de la missió dels Sindicats i de la dema. Els Sindicats han de col·laborar al Govern i defensar els interessos dels afiliats, des dels organismes econòmics i governamentals, no en la clandestinitat ni per la coacció. Finalitzà el seu interessant parlament afirmant la necessitat que tothom aporti la seva pedra per a bastir solidament els fonaments de la nova República. Fou aplaudit entusiàsticament.

M. Ranguier, del Comitè de Lliberació, dedicà uns mots de simpatia als republicans espanyols; evocà l'agraïment de la França per la seva participació a la lluita contra els invasors i acabà fent vot perquè la unitat obrera i democràtica de tots els pobles d'Espanya sigui efectiva.

L'acte finalitzà amb unes breus paraules del President que donà les gràcies a les autoritats i partits francesos d'Agde per la seva col·laboració a l'acte.

A CASTELSARRASIN (T. i G.)

Organitzat per l'Aliança Democràtica i amb l'assistència de les autoritats locals, es celebrà un gran miting a Castelsarrasin, el diumenge dia 27 de novembre. Parlaren al nombre públic diversos oradors espanyols i francesos. Presidí Solà del C.L. de la C.N.T., el qual cedí la paraula a Dautin, de les Joventuts Socialistes franceses. Parlaren després Bernard Merino del C.N. de la C.N.T. i Enric de Francisco, per la Junta Espanyola de Lliberació. Per als republicans no hi pogué assistir Alvafor per haver-se indisposat en els darrers moments. Hi hagueren nombroses admissions.

Tots els oradors foren molt aplaudits per el nombre públic que omplia el local.

UN GEST D'ALIANÇA DEMOCRÀTICA D'AURIGNAC

El Comitè Cantonal d'Aliança Democràtica Espanyola d'Aurignac ens comunica amb data 29 de Novembre, que un terç del total recaudat en una subscripció efectuada entre els exiliats d'aquella localitat, el dedica a *FOC NOU*, per acord unànim de tots els contribuents.

Efectivament a la nostra Administració s'ha rebut un gir postal de 257 francs, enviat pel Comitè Cantonal d'Aliança Democràtica d'Aurignac. Ben agraiats per aquest gest.

De fa unes setmanes, tots els diaris i periòdics de París van plens d'articles i reportatges que es refereixen al nostre problema. « La qüestió espanyola » torna a estar al primer pla de l'actualitat, i ens cal reconèixer que mai com ara les veus que el tractaven no havien estat inspirades per una tan gran simpatia i per una bona voluntat tan palesa. Com tots els problemes estrangers, el nostre ofereix als observadors francesos, una pila d'aspectes que poden desorientar-los i les interioritats de la nostra política els deuen semblar, com a tots els que es miren des de fora els afers dels altres, un incomprensible vesper. Val a dir que l'esforç comprensiu de tots els comentaristes reix a salvar molta d'aquests obstacles i que, dintre el conjunt espanyol, l'aspecte català, que sovint passa desapercbut, no és pas negligit en aquests estudis.

El nostre deure en tant que republicans és de donar a aquests comentaristes plens de talent i de bona voluntat tots els elements d'informació que els calgui i no deixar-nos endur per les nostres passions partidistes, que podrien donar una imatge deformada i a la llarga repel·lent del nostre poble. El plet espanyol es troba avui damunt la taula de les cancelleries. A l'acció oberta o subterrània de les masses que enllà del Pireneu expressen llur revolta i llur voluntat d'alliberar-se de la tirania sanguinària de Franco i els seus sicaris cal que respongui a l'estranger la nostra tasca per a internacionalitzar el problema, per a demostrar-ne la urgència i fer palesa la justícia de la nostra causa i evident l'interès que té per a la pau d'Europa que la llibertat i el dret tornin a regnar a Espanya.

Per a obtenir-ho, ens cal abans de tot adoptar una posició modesta. Mal que no ens plagui, la geografia i l'economia dicten la majoria de les normes de la política estrangera. Nos podem pas imaginar que som el centre del món, ni fer-nos il·lusions quant a la necessitat que els altres països poden tenir d'una Espanya que és l'extrem occidental d'Europa i que no domina cap de les rutes estratègiques importants. Que el nostre poble gaudeixi d'un règim democràtic i de justícia social, d'un règim

COVOCATORIA DE LA AGRUPACIÓ MILITAR DE LA REPUBLICA ESPANYOLA

Es convoca a tots els afiliats a aquesta Agrupació Militar a l'Assemblea general que es celebrarà el dia 10 de Desembre, a les 10 del matí, en el local de la C. G. T., per a tractar del següent Ordre del dia:

- I. Donar compte a tots els afiliats de l'estat actual de l'Agrupació.
- II. Nomenament de la taula de discussió.
- III. Presentació de l'estat econòmic de l'Agrupació.
- IV. Exposició, discussió i aprovació de les bases de funcionament.
- V. Elecció del Consell Executiu Central.

Es recorda a tots els afiliats que l'Agrupació Militar es troba al marge de tota activitat política i sindical i que per consegüent no està subjecte a cap de les organitzacions existents a l'auca.

El Coronel-President: Antoni H. SERRANO

basat en les quatre llibertats proclamades a la Carta de l'Atlàntic, és cosa que certament interessa d'un punt de vista sentimental i humà a tots els homes lliures del món, però que sobretot ens interessa a nosaltres i que no farà, per ella sola, moure cap força poderosa en ajut nostre. Ens cal considerar fredament la situació internacional del nostre problema i sotmetre'ns, si volem fer-lo evolucionar en un sentit favorable als nostres desigs i interessos, a les exigències que aquesta situació ens dicta.

En primer lloc, ens cal constatar un fet. Quina simpatia, quines afinitats pot trobar el règim franquista entre les Nacions Unides? Altitudinàriament, la simple lògica ens permet de donar una resposta negativa a aquesta pregunta. No ja la Unió Soviètica, que durant la nostra guerra va dur-nos un ajut efectiu i precios a la causa republicana, que després no ha tingut mai relacions diplomàtiques amb Franco i que, pel fet de l'adhesió sorollosa del dictador al Pacte anti-Komintern, dels seus discursos agressius i de la tramesa de la Divisió Blava al front de l'Est, es considera bel·ligerant contra l'Espanya franquista. La mateixa Anglaterra de Churchill i Eden, els Estats Units de Mr. Roosevelt no tenen, específicament, cap mena de simpatia envers un home que ha estat dut al poder per Hitler i Mussolini, que els ha servit i fet el joc amb tanques reserves i tant oportunitats com ha pogut i que es troba als antípodes dels ideals de democràcia i de justícia que els Aliats servitzen. I no diguem ja la França al·liberada sota l'ègida del general de Gaulle, molts dels fills de la qual han conegut les presons i els camps de concentració de Franco.

Tornem a dir, però que amb la manca de simpatia, àdhuc amb l'hostilitat sentimental, no n'hi ha prou. Cal l'interès. L'interès de França, de la Gran Bretanya i dels Estats Units, en l'òrbita econòmica i geogràfica dels quals ens trobem situats, és el demana de no tolerar la subsistència de cap aliat de llurs enemics, no els permet tampoc de llançar un país en les convulsions d'una guerra civil o en els excessos ocasionats per la manca d'un govern amb prou força per a governar. Si Franco és l'únic a oferir-los aquestes garanties d'ordre i ho acompanya amb unes vagues promesses d'evolució democràtica i amb unes proves suficients de desinterès envers el seu company de causa Hitler, les Nacions Unides acceptaran que el dictador continui al seu lloc i negligiran el fet que el seu poder vagi acompanyat d'una tirania interior insuportable i àdhuc d'un nombre elevat d'execucions diàries, que els obrers no puguin menjar ni els catalans parlar el nostre idioma. L'egoisme dels estats exigeix a llurs dirigents de no preocupar-se dels afers interns d'un país més que en allò que poden perferbar llurs relacions amb ell, ésser una amenaça per a la pròpia tranquil·litat o impossibilitar tot intercanvi econòmic.

(Segueix pag. 4)

Lluís Companys
la seva vida
la seva obra
la seva mort
gloriosa
per Domènec de Belmunt

Subscripció a l'exemplar, 50 frs a trametre al compte de xecs postals « FOC NOU, Toulouse, C.C.P. 377.32 », fent-hi constar l'adreça completa i clara de l'expedidor, i al dors 'a indicació « Biografia Companys »

Ja hem dit abans que el 14 d'Abril, mentre Companys proclamava la República des del balcó de l'Ajuntament de Barcelona, Macià proclamava la República Catalana des del balcó de la Generalitat. No eren dues actituds oposades ni contradictòries. Eren dos gests que responien a dos temperaments distints. L'un, el de Macià, romàntic. L'altre, el de Companys, realista.

Com era de tènier i de preveure, l'acte de Macià produí a Madrid l'efecte d'una guisa freda i de no haver-ho aranjat diplomàticament desseguida, hauria galvanitzat totes les energies espanyoles contra el que era considerat com un acte de separatisme per part de Catalunya. Tres ministres del Govern Provisional de la República (Marcel·lí Domingo, De los Rios i Nicolau d'Oliver) es traslladaren a Barcelona en avió per tal de trobar una solució legal — i amical — a l'assumpte. La realitat era que la persistència de l'actitud separatista catalana — a Madrid no veien possible una solució federal ni podien prejutjar-la abans de les Constituents — amenaçava l'existència mateixa de la República acabada de proclamar, i per altre banda el gest de Macià estava en desacord amb els pactes dels republicans catalans i la unitat revolucionària de Madrid.

Calia esperar les Constituents i mentrestant acceptar com a solució el restabliment de la Generalitat de Catalunya creada sota bases provisionals d'autonomia, però acceptant sense reserves el fet nacional català. El bell somni de la República catalana, fill d'un gest romàntic de Macià durà tres dies, durant els quals els nervis d'una Espanya eternament recelosa esticueren en tensió, i els militars a punt de canviar d'actitud respecte del nou règim. Companys, polític conixerador de l'ànima espanyola, fou un element de gran valor per a la solució del conflicte.

La gran batalla, tanmateix, es desencadenà a les Constituents en discutir-s'hi les bases de l'Estatut català. Cada punt neuràlgic era un

duel a mort. Les coses més elementals i més essencials per a la vida espiritual i material de Catalunya, provocaven oposicions ferotges i sovint coincident en negar-nos el pa i la sal els sectors més oposats de la política espanyola: Cultura, llengua, justícia, economia, finances, ordre públic o sonitat, tot s'havia d'anar obtenint amb « forceps », a l'aranya estira-cabells i a costat de veritables batalles en les quals Companys actuava com a bon capità i com a excellent estratega.

Fou allí, en aquell escó de la minoria catalana on Companys sentí revelar-se el seu catalanisme, el fons de patriotisme pregon que portava a dintre. Fou allí, davant la incomprensió i l'enemistat dels espanyols més adictes i més ofins que, en nom de Catalunya, impulsat per un patriotisme conscient i profund, Companys es rebel·là amb una actitud vigorosa i vibrant de patriota decidit i incorruptible.

Companys, però, no era exclusivament un bon parlamentari d'hemicicle. Era també un excellent polític de passadissos i Comissions. Aflaire de tracte, simpàtic d'expressió cordial en l'abracada, tenia amics en tots els grups i es personalitats més destacades del Parlament l'estimaven i el respectaven. Les lluites de l'hemicicle sovint eren preparades a pasadissos i en no poques ocasions una conversa oportuna sota el fum d'unes cigaretes, abans de la sessió, evitava una tapada i feia guanyar una posició.

Cada d' vendres a la nit, l'express Madrid-Barcelona esdevenia una tribuna crítica de la setmana parlamentària. El compartiment d'En Companys era una tertúlia animadíssima de diputats i periodistes que es comentaven les incidències més importants de la lluita parlamentària. Fou en una d'aquestes tertúlies d'expressió on Companys exposà als seus íntims, per primera vegada, una idea que li era caríssima i que constituïa una de les seves majors il·lusions: la fundació de « La Humanitat », diari de l'Esquerra.

11 de desembre 1944 En el 7^è aniversari de la mort d'Angel Pestanya

Setè aniversari de la mort d'Angel Pestanya

El dia 11 d'aquest mes es compleix el setè aniversari de la mort d'Angel Pestanya. Havia nascut a Santo Tomás de las Ollas, província de León. Tenia per tant, 52 anys. Una joventut aizarosa i plena de privacions, l'havia preparat per esdevenir un revolucionari conscient i un home estimat per les multituds per la seva serietat, constància i honradesa.

Definit per primera vegada a la presó de Sestao, amb motiu d'haver defensat en una conferència la jornada de 8 hores, al sortir de la presó, en 1905, emigra a França d'on torna al cap d'un any. Però la policia el persegueix i torna França amb el nom d'Ismael Nadal. De Setè passa a Alger, on recobra el seu nom si bé es fa dir Angel P. Nuñez. En 1914 torna a Espanya i fa la seva presentació en els medis sindicalistes des de la tribuna de l'Ateneu Sindicalista. En 1915, fa una campanya a « Tierra y Libertad » contra la guàrdia civil i és processat d'acord amb la Llei de Jurisdiccions. Nova fugida a França d'on torna al cap d'un any. Prepara la reparació de « Solidaridad Obrera » diari, de la que es nomena director amb la violenta oposició dels redactors. La vaga dita de la « canadien-

se » (any 1919) i la repressió de Milans del Bosch el porta novament a la presó. El mateix any, el Congrés Nacional de la C. N. T. acorda l'adhessió al moviment revolucionari de Rússia i nomena una Comissió per a traslladar-se a aquell país. Dels tres delegats, únicament Pestanya pot arribar-hi forçant el bloqueig. Del seu viatge en publica un llibre « Setena dies en Rússia ». Al retorn de Rússia es dirigeix a Itàlia i expulsat al cap de poc temps.

A Manresa, es víctima d'un atemptat per ordre de Martínez Anido. Quan la dictadura intervé a la preparació del moviment revolucionari del 1924 dit la « Sanguanada » i fins al 1931, la seva preocupació es la preparació de les joventuts confederals que preveu indispensables per a la reorganització de la C. N. T. La proclamació de la República i la tàctica adoptada per la C. N. T. que ell creu equivocada, el porta a l'oposició i es publica el cèlebre « Manifest dels trenta » que signen amb ell i entre altres, Peiro, Clara, Lopez, Fornells, Rodriguez... i que produeix la separació d'una part de Sindicats que voldrien mantenir la seva independència, aliant-se a la C. N. T. de tota intervenció de grup o de partit.

Pestanya funda aleshores el Partit Sindicalista i intervé activament a la fundació del Front Popular, vencedor en les eleccions del 1936. La sublevació de juliol el troba a Barcelona i tot el seu entusiasme i la seva capacitat de treball els posa al servei de l'esforç de guerra. Agraït en la malaltia que ja venia sufrint té encara temps de pronunciar al Parlament el seu últim discurs que començà al país demostrant que la guerra es podia guanyar si hi havia la honestetat necessària i la fermesa indispensable.

Mori a Barcelona el 11 de Desembre del 1944, el seu enterament constituí una gran manifestació de dol i el poble català feu palès el seu homenatge al lluitador obrerista sincer i honest que fou sempre Angel Pestanya.

A Angel Pestanya

Era encara jo molt jove, quan vaig conèixer a PESTANYA. Devia ésser a mijanes de l'any 1924. Quan encara la Dictadura del General Primo de Rivera estava en plena etapa eufòrica.

Assistia per primera vegada com delegat de la C. N. T. a un plebiscitari que es celebrava en una barriada de Barcelona. Recordo que el local no reunia cap condició i amb tant poca llum, que els delegats gairebé no ens veïem els uns dels altres. Va ésser, doncs, en aquesta reunió, on, per primera vegada vaig conèixer i escoltar l'home que més ha influenciat, aquets darrers 30 anys, el destí de la classe treballadora. D'una paraula precisa, mesurada i d'un gest adequat, aconseguí, d'acord amb el malaguanyat Peiro, que les decisions responguessin a una lluita conscient pel pervindre de la classe treballadora.

Després, anant seguint la seva vida de lluitador i teoritzant sindicalista, m'he convingut que la meua primera impressió no havia estat exagerada. Pestanya era un líder indiscutible de les masses espanyoles. Cap, com ell, va arribar a assolir la seva popularitat. D'un tracte exquisit, d'una educació esmerada, sabia fer-se escoltar i respectar per tothom. Home de grans multituds, acostumat a lluitar junt amb aquestes en l'adversitat, sabia trobar el moment precís, el minut exacte, per a prendre grans decisions. Ell i sols ell, podia i sabia fer-ho. Ens diuen que també un altre, el NOI, però a aquest nosaltres no l'hem conegut.

Quin es l'obrer que no el recorda! Amb una cartera de papers sota el braç, plena d'apuntes de les conferències que havia de donar, anava, igual que un jaseu errant, recorrent, un a un, tots els pobles d'Espanya. Es possible que no quedin gaires indrets on ell no hi hagi passat. Amb una voluntat inigual-

lable, sofrint atemptats i persecucions, aconseguia obrir-se pas en les més difícils circumstàncies.

Si aquest home ho hagués volgut, hauria pogut tenir tots els càrrecs. Proposicions suculentis no li mancaven, però ell continuà el seu camí, sense que pesés la més lleu taca damunt la seva consciència. Els seus ideis estaven per sobre de tota classe de petites humanes. En els forts d'esperit, es lamenta la seguretat que defensen una demà millor el qu'els anima.

Era un autodidacta. Nascut d'una família molt modesta, gairebé no havia conegut l'escola. Però d'un temperament estudios i acompanyat d'una memòria poc comuna havia arribat a fer-se una cultura per a poder parlar de ben diverses qüestions del saber humà; i quant més necessària era la seva presència, el perderem i al perdre'l, s'extingia una reemplaçable figura pel moviment obrer organitzat. De totes maneres, la llavor per ell sembrada, no quedara oblidada. Serà excitada i recollida per les noves generacions i la seva conducta servirà d'exemple per a reivindicacions futures.

Coneixia abastament i profundament el problema internacional obrer en els seus diferents aspectes i no se li escapà mai la més petita variació. Va ésser aquest, que, junt a l'evolució econòmica i industrial del món i les noves modalitats polítiques del nostre país que el decidiren a fundar el PARTIT SINDICALISTA. I és perquè va creure que el nostre proletariat era ja prou madur, per a fer-lo entrar en un terreny de reformes, que sense deixar de banda cap de les seves més profundes aspiracions, tenia, que preparar-se per a recollir eficaçment, el que la civilització li reservava. No es hora ara, de saber si tenia raó. L'història ens demostrarà i possiblement ens tar-

El dia 11 de desembre és un dia de dol per tots es sindicalist-s, ja que aquesta és la data en la qual s'extingí silenciosament i modestament el mes fervent dels lluitadors obrers i el mes preclar dels doctrinaris obreristes.

Durant la seva fecunda actuació, amb una visió clara i precisa de totes les qüestions, va saber situar-se com només ell sabia fer-ho. Malgrat les dificultats que va trobar en el transcurs de la seva vida de lluitador, mai va traïr amb els seus ideis. Tenia traça, un camí i res ni ningú aconseguí mai fer-lo desviar. Home de multituds, de paraula fàcil i concepte just, hauria pogut, usant la demagogia com d'altres ho feren, crear-se una popularitat, votar-se d'una aureola, però preferí seguir pel camí de la veritat que és el més ple d'espines.

Però la història demostra el triomf dels homes que en vida foren incompresos. Pestanya, seguint aquesta normal tradició, ens ofereix el triomf de la seva obra. Era en l'any 1932 que plantejà amb uns quants amics la necessitat de proclamar la independència política dins les organitzacions sindicals, defensant igualment l'adaptar els Sindicats Unics a noves modalitats com són les Federacions d'Indústria. Va fracassar en les seves intencions. Però en l'any 1936, o sigui quatre anys més tard, els que més aferrissadament s'hi oposaven, en nom de no sabem quins principis, es veïen obligats a propugnar aquesta mateixa transformació, per a donar als organismes sindicals l'elasticitat i adaptació que precisava l'evolució industrial i econòmica de la societat.

Seguint aquesta marxa ascendent, fou en l'any 1934 que, donant-se compte de la ineficàcia de l'acció directa unilateral i volguent aprofitar la possibilitat que donava als treballadors el nou règim democràtic espanyol, que fundà el Partit Sindicalista per incorporar les masses llibertàries i federalistes, a una acció bilateral en concordància a les corrents de les demés nacions del món, sense perdre però aquestes cap dels principis doctrinals, en cap de les característiques pròpies a l'obrer de casa nostra. Però el progrés, aquesta cosa intangible que es produeix malgrat la voluntat dels homes, obligà novament dos anys després, a una col·laboració política per tal de barrar el pas al feixisme invasor.

Avui la victòria seva es absoluta. El seu sacrifici no haurà estat estèril. A la fi el proletariat espanyol, pel qual ell va sacrificar tota la seva vida, ha comprès que les organitzacions sindicals deuen tenir representant en les organitzacions econòmiques dels Estats democràtics, i que tampoc es pot prescindir de la intervenció política per aconseguir que els òrgans legislatius fassin la labor necessària que s'imposarà en la post-guerra.

En aquest setè aniversari de la seva mort, els seus amics sindicalistes i col·laboradors, li oferim pel mitjà del setmanari Foc Nou, un homenatge de respecte per tota la seva obra.

Francesc CALLOL.

dar, l'encert de les seves intencions.

Recordem encara els serveis que prestà durant la nostra guerra de lliberació. Va saber ésser en els moments més difícils de la nostra lluita el to d'elevació i honradesa que cada una de les seves manifestacions. Va dir el que calia dir. Va parlar dels incontrolats i dels que ho eren massa però mai va sortir de la seva boca una ofensa per a ningú. Era un home d'una responsabilitat extrema, sabia per quins camins passava i quins terrenys trepitjaba i hauria volgut que en el lloc de les passions hi hagués regnat la més completa concòrdia. Deia que arribada l'hora del perill per la nostra Pàtria els ciutadans devien aplegar-se sota una sola bandera.

Enfi, fou un home essencialment just, quasi m'atreveiria a dir un « sant » però igual que PEIRO, aquell altre màrtir, no haurà pagut veure l'obra acabada. No hi fa res. Els que quedem, encara que modestos, tractarem d'ésser dignes continuadors de les seves ensenyances.

V. TARRADELL.

L'IDIOMA de Castella

per Josep TORRENTS

Castella té un idioma gloriós del qual no cal fer-ne l'elogi. El segle d'or castellà li dona categoria principal, i el seu expandiment a l'Amèrica llatina, el situa en primer pla entre les llengües mares i guies de la nostra civilització. Castella té un idioma que estimem en tant que idioma, i en tant que senyera espiritual d'un poble veí, amb el qual ens uníem lligams de parentiu i d'ordre geogràfic, a manca de lligams d'afinitat racial els quals, sigui dit de passada, cada dia es recreen més incipients. Som parents de lluny i no massa ben avinguts, però ja hem dit que això no ens priva d'estimar el seu idioma i d'admirar-ne tota la seva gràcia.

Ara bé, en aquests moments que vivim, cada ja tenim més l'impressió que els que no estimem l'idioma de Castella són els mateixos castellans. En tenim prou amb donar una ullada a l'escassa literatura que ens arriba de la Península, per a tenir el convenciment de que l'idioma de Castella és troba en plena decadència, i que els que han assassinat la llengua catalana, ara és patejen alegrement la seva i l'engren al foc al que més deuriem estimar. Es simplement delirant llegir el nou estil. Un dels pontífex màxims d'aquesta era manicomial, el Sr. Gimenez Caballero, ha escrit recentment: « En este periplo caudillal de Andalucía... »

Quan un llegim coses d'aquest gènere es queda veient visions. Però això és només un botó de mostra. No voldem ni esmentar aquell altre gran sapastre de la situació que escriu: « Franco sempre ha sentit inquietudes hidràuliques... » D'aquest nou estil, ells en diuen « vertical i azul ». El nostre era « rojo », i no sabem de quin color serà el que més es portarà la setmana entrant.

Ho diem ben sincerament i no ens sap greu el dir-ho: ens fa mal al cor i patim per l'idioma de Castella. Patim per tots els castellans de bona fe i de rectes intencions que tenen el mateix dret que nosaltres a fer-se respectar el seu idioma, patim per tots els homes de bona voluntat de les terres d'Ibèria, que estimem dir les coses pel seu nom sense passar pels quatre camins del grotesc i de la follia. Tan poc que costa escriure « clar i català », que diem nosaltres; « en

buen castellano », que diuen ells. Sempre hem cregut que el malaguanyat Garcia Lorca va fer, — malgrat ell — molt de mal a l'idioma de Castella. I no era precisament ell el que n'hi feia, si no els múltiples imitadors que li van sortir. Garcia Lorca quedava bé « el mateix », gitanesc i ambulant, amb una punta de fol-klore i una altra punta de romancer popular, però amb ell tot sol ja n'hi havia ben bé prou. Era els múltiples imitadors que li anaven sortint els que feien el mal i les desgràcies. I és en aquest sentit que hem escrit que, — malgrat ell, — Garcia Lorca va fer més mal que una pedregada a l'idioma de Castella.

Ara bé, el poeta granadí està net de culpa perquè no pretén imposar a ningú el seu estil. Escriu « el mateix » i ja hem dit que amb ell tot sol ja n'hi havia ben bé prou. Però els senyors del « nuevo estilo » no es troben en aquest cas. Pretenen crear, i crean, una literatura oficial « de la « vertical » i el « periplo » en fan l'estil del règim i volen fer-ne l'estil del país, el seu deliri oficial i calectiu el volen encomanar a tothom. Les seves « inquietuds hidràuliques » empatifonen tota la literatura oficial de Castella. I d'això també en el seu dia — no ho dubtem — el país els en demanarà comptes.

Aquests senyors són els matxizos que han assassinat la llengua catalana. Ara volen assassinar la seva. Si només fos la seva, caldria deixar-los en el seu deliri, però com que és l'idioma d'un país i en tant que idioma ens mereix tots els respectes, i com que les desgràcies dels altres no endolceixen en res les nostres, ens fa mal al cor i patim, per la decadència de l'idioma de Castella.

Ens anima el pensar que el període de la follia es troba a les aca-balles. Es de creure que ben aviat les Nacions Aliades, basant-se i emparant-se en la voluntat indiscutible del poble espanyol, posaran fi a aquest període sanglant i grotesc, de « periplos » i « caudillos », de verticals i de giragonses.

Però mentre tant, senyors turiferaris oficials de « Falange Española Tradicionalista » de las J. O. N. S. », respecte l'idioma de Castella puix que heu assassinat el nostre.

EL NOSTRE PROBLEMA I ELS ALIATS

(Continuació)

Aleshores, què? Cal desesperar de tot ajut efectiu, de tota pressió directa per a canviar el règim d'Espanya? He dit si Franco és l'únic. D'altres poden oferir aquestes mateixes garanties? Un temps hom ha pogut creure a Londres que la solució monàrquica era viable quant a permetre aquest canvi sense sotrac ni disturbis. Qui sap si encara hom la considera com una sortida elegant d'una situació molt delicada. Els exemples d'Itàlia i de Romania demostren que el problema de la forma de govern té una importància molt relativa per als Aliats. I l'estabilitat teòrica de les institucions que dona la monarquia ha sembla sempre als anglesos, pel propi exemple, una garantia d'ordre per als altres pobles. Però la voluntat popular també compta. I no cal dubtar que el suport que avui té entre els pobles hispànics la dinastia dels Borbons és molt feble, mentre que l'adhessió a la República democràtica i federalitzant segueix tan viva com en 1931. Els republicans, forts d'aquesta adhesió popular, han de saber demostrar que ells representen la veritable garantia de l'ordre a Espanya. Han de provar a les Nacions Unides que l'ur reintegració als llocs de govern no representaria pas l'obertura d'un nou cicle de desordres, d'una etapa de revenges i d'arbitrarietats prou justificades dels detentors del poder, sino la implantació d'un ordre basat en la llibertat i en la justícia, d'una llei consentida pel poble i que el poble mateix sap fer-se i reformar-se segons les conveniències del moment i les necessitats del país. Han de saber demostrar al món que ells són la legitima autoritat i que tenen els mitjans i la capacitat per a fer-la acceptar per tothom.

I per a això, no n'hi ha prou amb fer discursos ni articles ni demostracions espectaculars. Cal, en primer lloc, la unió franca i sense reticències de tots els republicans que es troben a l'estranger, llur submissió a una disciplina i a una autoritat comunes on tots es trobin i es sentin representats. Cal que

siguin capaços de formular un programa de govern que satisfaci les necessitats del poble i la diversitat dels seus problemes, des del de les nacionalitats hispàniques fins al de la política social, garantint, però, l'execució dintre l'ordre d'aquest programa. Cal que puguin oferir als Aliats un conjunt d'homes de govern autoritzats i honestos, competents i enemics de les improvisacions i de les demagogies. El dia que els republicans exiliats puguem oferir a les Nacions Unides i als mateixos germans nostres que esperen el nostre ajut aquestes garanties i aquestes realitats prèvies, el nostre plebiscitari guanyat i la República espanyola podrà seure entre els altres pobles lliures del món a les assemblees que construiran l'esdevenidor de la humanitat després d'aquesta gran prova.

Rafael TASIS.

AVIS ALS NOSTRES CORRESPONSALS

Fem avinent a tots els nostres amics que amb el present número — el 14 — comença el segon trimestre de publicació i per tant de subscripció al nostre setmanari.

Els nostres Corresponsals i Llibreters són pregats d'adreçar a aquesta Administració relació de s exemplars sobrants de tots els números publicats — fins al 13 — a fi efecte de facilitar nos el treball en la comptabilitat. Els que ens envien diners poden adreçar los al nostre « C.C.P. n.º 377.32, Toulouse » fent constar a d'ors la liquidació.

LA BIOGRAFIA DE COMPANYYÓ

Tenim el gust d'annunciar als nostres lectors que abans de fi de mes apareixerà el llibre de Domènec de Bellmunt, « Lluís Company, la seva vida, la seva obra, la seva mort gloriosa ».

Els subscriptors el reburan immediatament. El retard en aparèixer ha estat degut al nostre interès a voler-lo presentar el millor possible.